

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๔/๒๕๕๕

วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของคู่ความ (ระหว่างนายศิริมิตร บุญมูล ผู้ฟ้องคดี กับ คณะกรรมการอัยการ ผู้ถูกฟ้องคดี) ในคดีหมายเลขดำที่ ๔๑๑๕/๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๓ (๑๑) มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริง

สำนักงานศาลปกครองมีหนังสือลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ส่งความเห็นของศาลปกครองกลางเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรณีศาลปกครองได้รับคำฟ้องคดีหมายเลขดำที่ ๔๑๑๕/๒๕๕๔ ระหว่างนายศิริมิตร บุญมูล ผู้ฟ้องคดี และคณะกรรมการอัยการผู้ถูกฟ้องคดี โดยผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี และบทบัญญัติมาตรา ๓๓ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ศาลปกครองกลางพิจารณาเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมาก่อน จึงให้รอการพิจารณา และส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า

นายศิริมิตร บุญมูล ผู้ฟ้องคดี ได้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เมื่อคณะกรรมการอัยการผู้ถูกฟ้องคดีประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบ ไม่ปรากฏชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีขอทราบเหตุผลที่ไม่ได้มีสิทธิสอบดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกดังกล่าว ได้รับรายงานผลการตรวจร่างกายจากคณะกรรมการแพทย์ว่าผู้ฟ้องคดีมีรูปร่างพิการเดินขาเกะเขลาง กล้ามเนื้อแขนลีบจนถึงปลายมือทั้งสองข้าง กล้ามเนื้อขาลีบจนถึงปลายเท้าทั้งสองข้าง กระดูกสันหลังคด ได้รับการผ่าตัดตามหลักที่กระดูกสันหลังไว้เพื่อให้ไหล่ทั้งสองเท่ากัน จึงมีมติไม่รับสมัคร เนื่องจากเป็นผู้มีบุคลิกภาพและรูปร่างไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการ ตามมาตรา ๓๓ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เหตุผลของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องสภาพร่างกาย บทบัญญัติมาตรา ๓๓ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้พิพากษาให้

๑. บทบัญญัติมาตรา ๓๓ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ และคำสั่งของคณะกรรมการอัยการที่ตัดสิทธิสอบผู้ฟ้องคดีในการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และ

๒. ให้คณะกรรมการอัยการมีมติเปิดให้ผู้ฟ้องคดีสอบทดแทนการตัดสิทธิสอบในครั้งที่ผ่านมาเป็นกรณีพิเศษ

ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมาก่อน จึงให้รอการพิจารณาและส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และมีมติเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ แจ้งให้สำนักงานอัยการสูงสุดทราบ หากประสงค์จะชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญ ก็ให้กระทำได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

สำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ชี้แจงสรุปได้ความว่า ในการรับสมัครสอบคัดเลือก นอกจากจะพิจารณาถึงความรู้ความสามารถแล้ว หน่วยงานยังต้องพิจารณาถึงสุขภาพของร่างกายและจิตใจของผู้ยื่นใบสมัครที่มีความสมบูรณ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้และบุคลิกลักษณะที่ดีพอที่จะเป็นข้าราชการอัยการ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอัยการ มิใช่เพียงปฏิบัติในห้องพิจารณาคดีหรือในสำนักงานเท่านั้น บางครั้งต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่นอกสำนักงาน อาทิ การเดินเผชิญสืบทเพื่อสืบพยานที่ไม่อาจมาศาลได้ ร่วมชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวน หรือแม้แต่การร่วมสอบสวนคดีซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็ก หรือเยาวชน ตลอดจนการออกไปเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในชนบท การพิจารณาเพื่อรับสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการ จึงมีมาตรการที่เข้มงวดแตกต่างจากวิธีการสอบคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งอื่นบ้าง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๓ (๑๑) ต้องใช้ควบคู่กับมาตรา ๓๓ (๑๒) ดังนั้น ความในมาตรา ๓๓ (๑๑) จึงต้องเป็นไปตามความจำเป็นและเหมาะสม มีลักษณะตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

ซึ่งไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงแต่อย่างใด สำนักงานอัยการสูงสุดจึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๓ (๑๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๓ (๑๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” วรรคสอง บัญญัติว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” วรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” วรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติบุคคลเสมอภาคกันในกฎหมายและห้ามมิให้รัฐเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมแก่บุคคล โดยอาศัยเหตุแห่งความแตกต่างกันในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางร่างกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ส่วนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๓ (๑๑) บัญญัติว่า “ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการอัยการหรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงและ”

กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการรับสมัครเพื่อเข้าสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ซึ่งมีการตรวจคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ มาตรา ๓๓ ที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่คณะกรรมการอัยการไม่รับสมัครและตัดสิทธิในการสอบคัดเลือกดังกล่าว เนื่องจากต้องตามลักษณะที่ห้ามไว้ในมาตรา ๓๓ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น กล่าวคือ มีสภาพร่างกายไม่เหมาะสมนั้นเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๓ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ เฉพาะที่บัญญัติให้สภาพร่างกายไม่เหมาะสมเป็นลักษณะต้องห้ามนั้น ย่อมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เพราะเป็นการยินยอมหรือเปิดโอกาสให้มีการใช้ความแตกต่างในสภาพของร่างกายเป็นเหตุให้ไม่รับสมัครบุคคลเข้าสอบคัดเลือกเป็นอัยการผู้ช่วยได้ โดยอ้างความไม่เหมาะสมของสภาพร่างกาย แทนที่จะอ้างความไม่สามารถ แต่ถ้าได้บัญญัติเป็นกรณีของการมีสภาพร่างกายที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ก็จะไม่ถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากอาศัยความสามารถเป็นเกณฑ์ แต่ถ้าเป็นกรณีของสภาพร่างกายไม่เหมาะสมเป็นการเปิดกว้างเกินไปจนสามารถทำให้ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการรับสมัครใช้ดุลยพินิจที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้ แม้ว่ามาตรา ๓๓ (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ บัญญัติให้ผู้ที่สมัครสอบคัดเลือกผ่านการตรวจร่างกายและจิตใจ โดยคณะกรรมการแพทย์จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน ตามที่คณะกรรมการอัยการกำหนดก็ตามก็ไม่สามารถหักล้างบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ (๑๑) ในส่วนของข้อความว่า “มีร่างกายไม่เหมาะสม” ซึ่งหมายความว่าคณะกรรมการแพทย์ดังกล่าวสามารถใช้ข้อความ “มีร่างกายไม่เหมาะสม” ที่จะพิจารณาว่าผู้ใดไม่ควรจะมีสิทธิสมัครเข้าสอบคัดเลือกเป็นอัยการผู้ช่วย ดังนั้นบทบัญญัติ มาตรา ๓๓ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในส่วนของข้อความว่า “มีร่างกายไม่เหมาะสม” ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

อนึ่ง ข้าพเจ้าได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๕ ในกรณีที่นายศิริมิตร บุญมุล และนางสาวบุญจตุติ กลับประสิทธิ์ ที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ซึ่งข้าพเจ้าได้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติ มาตรา ๒๖ (๑๐) ดังกล่าว เฉพาะที่บัญญัติให้สภาพร่างกายไม่เหมาะสมเป็นลักษณะต้องห้ามของผู้ที่มีสิทธิสมัครเข้าสอบคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ โดยเหตุผลเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวไปแล้วในกรณีของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๓ (๑๑)

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๓ (๑๑) เฉพาะข้อความ “มีกายไม่เหมาะสม” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ